

Pääkirjoitukset

YK:n kohtalon viikko

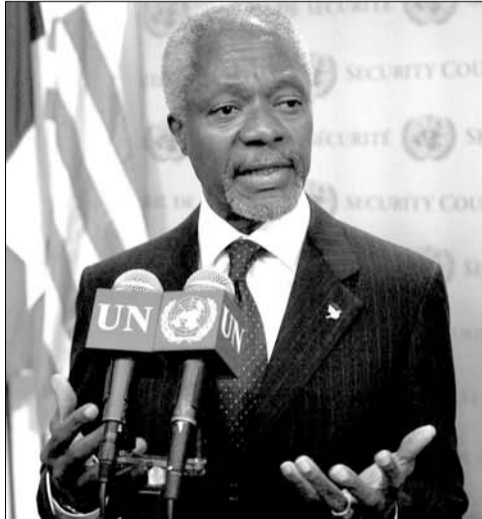
YK:n uudistamiseen tähtäävä huippukokous uhkaa kääntyä tarkoitustaan vastaan, sillä yhteisistä tavoitteista sopiminen on entistä vaikeampaa.

Kuudenkymmenen vuoden ikäisen YK:n oli määrä tällä viikolla löytää itsensä uudelleen. Pääsihteeri Kofi Annan on, yleiskokouksen päätöksellä, kutsunut maailman johtajat koolle New Yorkiin. Hän on toistuvasti puhunut ainutlaatuisesta mahdollisuudesta uudistaa maailmanjärjestön rakenteet ja samaan aikaan sitouttaa valtiot uudelleen niihin laajoihin kehitystavoitteisiin, joista ne jo aiemmin ovat sopineet mutta joiden toteuttaminen on ollut heikkoa.

Huippukokouksen alla näyttää vakavasti siltä, että edessä onkin historiallinen epäonnistuminen, ellei viime hetkillä löydetä uutta yhteistä säveltä.

Yksi alkuperäisistä päätavoitteista, turvallisuusneuvoston kokoonpanon uudistus, on siirtymässä hamaan tulevaisuuteen. Laajentamisen tarve kylkään tunnustetaan yleisesti, mutta sen muodoista on ollut mahdotonta löytää yhteisesti hyväksyttävää ratkaisua.

60 vuoden takainen linjaus viidestä pysyvistä jäsenestä veto-oikeuksineen on muuttunut riippakiveksi, joka ei enää vastaa nykyisen maailman todellisuutta. Jos pitkään valmisteltu tilaisuus uudistuksiin tähtäi syksynä menetetään, ei asia jatkossa yhtään helpotu. Jo nyt nähty riitely paikoista on myrkyttänyt ilmapääriä YK:ssa.

Kofi Annanin on yhä vaikeampi saada tavoitteitaan läpi.

Jäsenmaiden päätöksentekokäytännöllä tämä ei ole kunniaksi, kuten ei ole muukaan huippukokouksen valmistelu.

Kesällä oli olemassa päätöslauselmaluonnos, joka vaikutti yleisesti hyväksyttävältä. Siinä paino oli juuri viiden vuoden takaisissa vuosittuhat-kehitystavoitteissa ja niihin uudelleen sitouttamisessa. Koska valtiot jo kertaalleen nämä tavoitteet olivat hyväksyneet, tekstin ongelmat eivät näyttäneet suurilta.

Loppuhetkillä tuo tilanne muuttui täysin. Yhdysvallat toi yllättäen pöytään 750 muutosehdotusta, joiden ajoitus on pahasti vastoin diplomatian pelisääntöjä. Noin isoja muutoksia ei neuvotella parissa viikossa. Ei varsinkaan, kun niissä halut-

tiin poistaa maininnat juuri niistä kehitystavoitteista, joiden vuoksi kokous oli kutsuttu koolle. Samaan aikaan muutamat muut maat kuten Venäjä, Kuuba ja Iran ovat käyttäneet tilaisuutta pyrkiäkseen vesittämään oleellisia ihmisoikeuksiin, kansanmurhiin ja köyhyyteen liittyviä mainintoja.

Huippukokouksen aluspäivien tunnelmat muuttuivat näin hyvin huonoiksi, ja tärkeät tavoitteet ovat lipumassa käsistä.

Tunnelmia on heikentänyt entisestään viime viikon lopulla julkaistu Irakin Ruokaa oljysti-ohjelmaa koskeva selvitys, joka ruotii kovin käsin YK:n hallintoa. Sieltä on löydetty korruptiota, laittomuuksia ja tehottomuutta, ja varjo on langennut myös pääsihteeri Annanin ylle, vaikka hän ei suoraan ole syyllistynyt väärinkäyttöksiin. Annan ei kuitenkaan ole kyennyt valvomaan mitä tapahtuu, ja ongelmia pahentaa se, että YK:n järjestelmässä valvonta ylipäätään on hyvin vaikeaa. Juuri siksi rakenteita pitäisikin uusida.

Annanin kausi päättyy ensi vuonna, ja jos tämän viikon huippukokous jää tuloksiltaan hyvin laihaksi, hän joutuu näkemään tärkeiden tavoitteiden valuvan hiekkään. Viime viikkoinen raportti inhimillisen kehityksen tilasta vetosi vahvoin sanoin maailman johtajiin: muutos parempaan on mahdollinen, mutta se ei synny ilman tahtoa, tekoja ja sitoutumista.

Kaikista näistä näyttää nyt olevan pulaa. Maailman kehityksen ja YK:n itsensä kannalta on erittäin vahingollista, jos käsillä oleva tilaisuus menetetään erimielisyyksiin. Alkavan viikon tunnelmat heijastuvat pitkälle tulevaisuuteen.

Päivän kuva

15. taifuuni tänä vuonna. Kiinalaiset sotilaat vievät turvaan kalastajan (edessä) Leqingin kaupungissa itäisen Kiinan rannikolla Zhejiangin maakunnassa sunnuntaina. Itä-Kiinassa on evakuoitu miljoonia ihmistä hirmumyrsky Khanun tieltä.

REUTERS

Muuten...

Suomen tulevaisuuden turvaa ei saa rampauttaa

Budjetin kehyspäättökseen mukaan vuoteen 2011 mennessä vapautuvista valtion viroista täytetään vain puolet. Jos sama luvta lakaisee yliopistoa, häipyy niistä 10 000 työntekijää.

Oulun yliopiston rehtori Lauri Lajunen on laskenut, että säästöt rokkaisivat Oulun yliopistolta peräti 400–500 virkaa. Vähennys on iso, kun muistetaan, että yliopistolla on 3 000 työntekijää. Lajunen ilmoittaa, että toteutuessaan meno rampauttaisi yliopiston ja johtaisi kestämättömään tilanteeseen.

Yksityiskohtaista tietoa ei ole siitä, miten supistukset koskisivat yliopiston eri osia. Nyt puhutaan vasta kehystävistä.

Mycs entinen Euroopan oikeusasiamies Jacob Söderman hämmästeli Lapin yliopiston avajaispuheeseen vaatimuksia yliopistojen virkojen täyttämättä jättämisestä ja yliopistojen karsimisesta jopa kolmeen.

Niin, mikä olikaan Suomen kilpailuvaltti kovassa kansainvälisessä kilpailussa? Yliopistojen kauhukuvat tulevat noloan asemaan, kun muistellaan kauniita korulauseita Suomen tutkimuksen vahvuksista globalisoituvassa maailmassa. Tai valtionneuvoston ohjelmaa tutkimuksen kehittämisestä. Sen mukaan tutkimusvoimavaroja pitää lisätä kansainvälisen kilpailukyyn säilyttämiseksi ja parantamiseksi.

Yliopistoissa riittää ongelmia kottarpeiksi. Suuri osa henkilökunnasta on määräaikaista ja tilapäisillä rahoilla palkattuja. Kiinteistökorustukset ovat kasvaneet monissa yliopistoissa pilvin. Senaatti kiinteistö- ja yliopistot eli valtiovaranministeriö ja opetusministeriö kinaavat siitä, mikä on oikea vuokra ja oikea pääoman tuotto prosenttia.

Tilakustannukset ovat nousseet myös siksi, että vuokratilojen käyttöönotto on paljon vaivattomampaa kuin tilojen rakentaminen, jossa pitää olla investointirahat budjetissa.

Yliopistoille soveltuvi tuloista ei ole tosiasiallista kilpailua. Vai onko realismia, että esimerkiksi Oulun yliopiston pääarokkeen tilat vuokrattaisiin jostain muualta? Tai Linnanmaan muu valtava kiinteistömassa?

Yliopistot ovat varautuneet rahoituskriisiin. Esimerkiksi Oulun yliopistolla on kehittämistä ja sopeuttamishohjelma 70 viran pankkeineen. Mutta luvut ovat aivan toisia kuin budjettikehystössä.

Itse asiassa Suomen yliopistojen opettajamäärät ovat jääneet ratkaisevasti jälkeen kansainvälisessä vertailussa. Kun Suomessa on nyt 22 opiskelijaa yhtä opettajaa kohden, OECD-maiden keskiarvo on vain 14–15. Tämä on sama luku kuin Suomessa kymmenen vuotta sitten. Erikoisen kehityskulku tutkimukseen erikoistuvalla koulutuksen kärkimäälle!

Oulun yliopistossa on viimeisen viiden vuoden aikana opettajien määrä pysynyt samana, mutta oppilasmäärä on kasvanut paljon.

Leikkauksissa tulee pitää pää kylmänä. Opetuksen laatu ei parane opettajia vähentämällä. On pelättävissä, että kotimaan yliopistot joutuvat kilpailemaan toisensa hengiltä, kun paljon tärkeämpää olisi verkostoitua ulkomaisten huippuyliopistojen kanssa. Yliopistojen kassalappaisa lisääntyä koko ajan kilpailtavan rahan osuus.

Miten tässä leikkissä käy yliopistojen maakuntaverkostolle? Yliopistot heijastavat hyvinvointia ympärilleen. Oulun ihmien ja mallin perusta on tutkimus, yritykset ja viranomaiset. Sen yksi osa uhkaa rampautua.

Pekka Karjalainen pekka.karjalainen@kaleva.fi

Merellinen Oulu on muisto vain

Toppilan möljäällä muutaman vuoden teatterin ja Meri-Oulun muiden kesätapahtumien kullissa maanant, valkoiseksi maalattu Toivo-laiva oli hyvää vauhtia ottamassa paikkaansa Oulun merellisuuden näkyvänä tunnusmerkkinä. Laiva oli sympaattinen ilmeysty, jonka kaupunkilaiset jo tunnistivat.

Seuraavan kerran sen voi nähdä ensi kesänä Turun puolella. Toivo on myyty sinne monien muiden ravintolajalojen seuraksi. Meri-Oululla ei ollut laivan ylläpitoon enää varoja, eikä Oulusta muitakaan ostajia löytynyt ainakaan tähän hätään.

Kun Toivo lähtee, ei Oulun merihistorialle keskeisen Toppilansalmen kaupunginpuoleisessa päässä enää hevin laivoja nähdä. Viimeistään siitä pitää huolen kiinteä silta, joka katkaisee salmen asutunmessualueen läheltä sen jälkeen, kun se on rakennettu. Nosto- tai kääntösilta olisi paljon parempi. Se jättäisi jälkipolville edes

mahdollisuuden käyttää koko salmea.

Mutta niinpä ovat Oulusta muutkin merikaupungin tunnusmerkit läheneet sitä mukaa, kun ne ovat kaupunkilaisille tulleet tutuiksi. Perinteikäs Hailuoto-laiva muutti torinrannasta Lumijolle remontin tieltä, ja ravintolajaloja joitakin vuosia toiminut Neptunus lahosi paikalleen käyttökelvottomaksi.

Isot rahtilaivat käyvät Oritkarin satamassa, ei niin kaukana keskustasta, mutta niitä ei mistään näe. Oritkarin ja Vihreäsaaren satamiin ei kaupunkilaisilla ole pääsyä, ja kun Toppilassa ei enää laivoja ole, on kuin oululaisten silmistä olisi pyyhkäisty pois kaikki merellisyteen liittyvä perinne.

Se näkyy asenteissakin. Käytännössä kaikkialla muualla, missä meri, järvi tai joki on kaupungin keskustassa, sitä on hyödynnetty. Tarvitsee vain katsoa vaikkapa Aurajoen vartta Turussa tai Saimaan

rantaa Lappeenrannassa. Ne kuhisevat elämää. Oulussa ei tätä nykyä ole edes yhtä ravintolajaloa, vaikka sellainen sopisi kuin nakutettu torin uuteen, hyvin elvytettyyn ilmeeseen.

Kemi on tehnyt jäänmurtajasta matkailuvaltin ja houkuttellut risteilyaluksia, mutta Oulun Toppilassa ei yhtäkään risteilyalusta ole ankkurissa nähty. Purjelaivan saaminen entiseen purjelaivojen mahtikaupunkiin tuntuu jo mahdottomalta haaveelta, vaikka ei niin pitäisi olla.

On aivan kuin 400 vuotiaan juhliiva Oulu olisi amputoinut pois yhden historiansa tukijaloista, aivan kuten se on tehnyt myös rakennusperinteelleen. Se ei ole hyvä asia. Merellisen Oulun elvytys on mahdollista, mutta siihen tarvitaan kaupunkilaisen, kaupungin ja paikallisen liike-elämän yhteistä tahtoa.

paakirjoitus@kaleva.fi

Alakerta

Paluu kotimaahan vaikeaa

Ulkomailla lähtee vuosittain tuhansia suomalaisia joko suomalaisyrityksen tai ulkomaisen työnantajan palvelukseen. Maailmalle lähtijä tietää, että elämä tulee olemaan uudessa maassa erilaisista. Erilaiseen kulttuuriin liittyvää stressiä osataan odottaa ja edessä oleviin mahdollisiin sopeutumisen ongelmien varauduttain esimerkiksi valmistautumisella.

Ulkomailla vietettyjen vuosien jälkeen kotimaahan palaava on monenlaisten uusien ja yllättävien haasteiden edessä. Palaajat eivät ole osanneet varautua siihen, että kotimaa tuntuu erilaiselta ja vieraalta. Paluunmuuttajan kannalta moni asia on muuttunut ulkomailla olon aikana: työpaikka, ystävät, koulu, ihmisten intressit ja mitä ei useinkaan huomata – itsekin on muuttunut.

Vierauden ja juurettomuuden tunne säikäyttää ehkä kaikkein eniten. Tulee tunne siitä, ettei kuulu minnekään. Ulkomailla ja uuteen kulttuuriin muuttaessaan joutuu usein miettimään uudelleen omaa arvomaaailmaansa, työtapojaan sekä tekemään myönnötyksiä ja ehkä luopumaan joistakin arvoista.

Myös tapa katsoa maailmaa muuttuu, perspektiivi laajenee. Palattaessa kotiin ollaan uuden tilanteen edessä – sukulaiset, ystävät ja työtoverit eivät tunnu ymmärtävän, varsinkaan jos eivät ole itse asuneet ulkomailla. Taustalla on myös meille suomalaisille ominaista kateutta.

Ulkomailla töihin menevälle kokennus on usein ylennys; se tuo

suurempaa itsenäisyyttä, laajemman vastuualueen ja roolin paikallisessa työyhteisössä. Tämä tuo mukanaan suuremman statuksen. Kotiin palattuun työntekijä palaa usein organisaation hierarkiassa samalle tasolle mistä lähtikin. Jos palautuu miehestä riittävän kiinnostavaa työpaikkaa ei organisaatiosta löydy, hän turhautuu ja lähtee mahdollisesti uudelle komennukselle tai vaihtaa työnantajaa.

Joidenkin kansainvälisten tutkimusten mukaan jopa 25 prosenttia kotimaahan palanneista jättää emoyrityksen vuoden sisällä paluusta. Aikaisemmin suomalaisen kulttuuriin kuului, että työntekijät olivat vahvasti sitoutuneita myös yritykseen, jossa toimivat. Nykyisin ihmiset ovat sitoutuneita enemmän omaan ammattiinsa, ammattiliseen osaamiseensa. Mikäli yritys ei tarjoa palattaessa ammatillisesti tyydyttävää työtä ja tue kotimaahan paluuta, kynnys yritykseen lähtöön on pienempi. Useimmat yritykset järjestävät ulkomailla lähteville työntekijöilleen ja heidän perheilleen lähtövalmennuksen. Kotimaahan palaavien valmistukseen ja tukeen ei ole panostettu tarpeeksi.

Suurin osa kansainvälisissä tehtävissä toimivista on perheellisiä. Paluussa kahden uran perheillä on edessään suuret haasteet, koska molemmille puolisoille tulisi löytää töitä kotimaahan paluun jälkeen. Ulkomaankomennukselle lähdeessä mukana seuraava puoliso joutuu usein jättämään työnsä ja takaisin palattaessa työn saanti voi olla vaikeaa. Tilanne on helpompi, jos puoliso palaa vanhaan, tuttuun työpaikkaan.

Mitä pidemmän aikaa ulkomailla ollaan, sitä vaikeampaa on saada esimerkiksi virkavapaata työpaikasta. Henkisesti paluu ei kuitenkaan ulkomailla kotona vietettyjen monien vuosien jälkeen ole helppoa. Ulkomailla puolisolla on ollut mahdollisuus vaikuttaa omaan ajankäyttöön, ja arki on usein täysin erilainen kuin Suomessa. Kotimaahan palattaessa oravanpyörään hyppääminen on sekä henkisesti että fyysisesti suuri muutos.

Lasten oletetaan sopeutuvan ulko-

”Ulkomailla vietettyjen vuosien jälkeen kotimaahan palaava on monenlaisten uusien ja yllättävien haasteiden edessä.”

Marja Saviaro

Kirjoittaja on kasvatustieteiden maisteri ja valmentaja Return Ticket -yrityksessä.

mailta paluuseen lapselle tyyppisellä avoimuudella. Heidän kyykään ei tulisi kuitenkaan yliarvioida. Pieninä maailmalle lähteneille lapsille Suomi on itse asiassa vieras kulttuuri. Lapsel elävät ulkomailla melko suojattua, perhekeskeistä elämää. Suomalaisen yhteiskunnan vapaus on lapselle uutena: mitä minä tällä vapaudella tekinsin?

Murrosikäisten kohdalla ongelmia on enemmän kuin aivan pienillä lapsilla, koska heille on erityisen tärkeää sopeutua ja löytää paikkansa vertaisryhmissä. Miten puukeut, miten ja mistä puhut, millaista musiikkia kuuntelet, on murrosikäiselle hyvin tärkeää.

Ulkomailla olo aiheuttaa sen, että ei pysy ”kuvioidessa mukana”. Myös koulutyö voi olla erilaista mihin nuoret ovat tottuneet ulkomailla. Kansainvälisissä kouluissa koulun ja kodin yhteistyö on huomattavasti tiiviimpää kuin suomalaisessa koulussa ja lapset ovat tottuneet yksilöllisempään opetukseen.

On muistettava, että palaajat ja heidän kokemuksensa ovat erilaisia. Paluun kokemiseen vaikuttavat monet seikat, muun muassa se, onko paluu vapaaehtoinen vai keskeytyneenä sopimus jostain syystä. Myös ika vaikuttaa. Paluu voi olla helpompaa kypsemmässä iässä oleville, koska he ovat elämänsä varrella kokeneet useita muutostilanteita ja oppineet hallitsemaan niitä.

Ulkomailla olo aiheuttaa sen, että ei pysy ”kuvioidessa mukana”. Myös koulutyö voi olla erilaista mihin nuoret ovat tottuneet ulkomailla. Kansainvälisissä kouluissa koulun ja kodin yhteistyö on huomattavasti tiiviimpää kuin suomalaisessa koulussa ja lapset ovat tottuneet yksilöllisempään opetukseen.

Ulkomailla olo aiheuttaa sen, että ei pysy ”kuvioidessa mukana”. Myös koulutyö voi olla erilaista mihin nuoret ovat tottuneet ulkomailla. Kansainvälisissä kouluissa koulun ja kodin yhteistyö on huomattavasti tiiviimpää kuin suomalaisessa koulussa ja lapset ovat tottuneet yksilöllisempään opetukseen.

Ulkomailla olo aiheuttaa sen, että ei pysy ”kuvioidessa mukana”. Myös koulutyö voi olla erilaista mihin nuoret ovat tottuneet ulkomailla. Kansainvälisissä kouluissa koulun ja kodin yhteistyö on huomattavasti tiiviimpää kuin suomalaisessa koulussa ja lapset ovat tottuneet yksilöllisempään opetukseen.

Ulkomailla olo aiheuttaa sen, että ei pysy ”kuvioidessa mukana”. Myös koulutyö voi olla erilaista mihin nuoret ovat tottuneet ulkomailla. Kansainvälisissä kouluissa koulun ja kodin yhteistyö on huomattavasti tiiviimpää kuin suomalaisessa koulussa ja lapset ovat tottuneet yksilöllisempään opetukseen.

Ulkomailla olo aiheuttaa sen, että ei pysy ”kuvioidessa mukana”. Myös koulutyö voi olla erilaista mihin nuoret ovat tottuneet ulkomailla. Kansainvälisissä kouluissa koulun ja kodin yhteistyö on huomattavasti tiiviimpää kuin suomalaisessa koulussa ja lapset ovat tottuneet yksilöllisempään opetukseen.

Ulkomailla olo aiheuttaa sen, että ei pysy ”kuvioidessa mukana”. Myös koulutyö voi olla erilaista mihin nuoret ovat tottuneet ulkomailla. Kansainvälisissä kouluissa koulun ja kodin yhteistyö on huomattavasti tiiviimpää kuin suomalaisessa koulussa ja lapset ovat tottuneet yksilöllisempään opetukseen.

Päivän sitaattit

Kuntareformi voi olla liian vaikea pala

Aamulehti epäilee, että kuntareformi saattaa olla niin haastava tehtävä, että se osoittautuu liian vaikeaksi nykyisellekin hallitukselle. Lisäksi uudistuksen marssijärjestys epäilyttää. Aamulehden mukaan näyttää siltä, että poliitikot ovat jälleen kerran nousemassa perä edellä puuhun.

”Palikoita viirasta ensin paikkaan ja sitten se vasta sen jälkeen ruvetaan miettimään kuntien ja valtion vastuunjakoja ja sitä, mitä palveluja yhteiskunta ylipäätään pystyy kansalaisilleen tarjoamaan, kun ikäpyramidi jyrkkenee.

Kuntareformi on tähän saakka osoittautunut poliittisesti mahdottomaksi niin paikallisella kuin valtakunnallisella tasolla, koska poliittiset valta-asetelmat näyttävät aina painavan hiiven enemmän kuin kuntien elinkelpoisuuden maksimointi.

Kuntaremontti on nähtävä kokonaisuutena, jonka yhteydessä ei päätetä vain kuntarakenteesta vaan myös kuntien ja valtion tehtävien jaostasi sekä kuntien rahoituspohjasta. Operaation onnistuminen edellyttää, että poliittikot pysähtyvät hyvinvointiyhteiskunnan perimmäisten kysymysten äärelle – on priorisoitava, hinnoiteltava ja karsittava yhteiskunnan tarjoamia palveluita.”

Suomi ei saa tyytyä palvelijan rooliin

Helsingin Sanomat puolestaan muistuttaa, että Suomi ei saa jäädä palvelijaksi EU:n puheenjohtajuuskaudella. Suomen harteille on saatumassa suuria asioita pääasias-

sa sen vuoksi, että aiemmat isäntämaat eivät ole niitä kyenneet hoitamaan. Yksi näistä on perustuslaillinen sopimus, jonka lopullinen kotalo syytettiin ratkaistavaksi ensi vuoden puolella.

Lehden mukaan suuret jäsenmaat keskittyvätkin nyt enemmän omien etujensa puolustamiseen kuin unionin kehittämiseen.

”EU:n tähänastinen historia osoittaa, että pienten maiden johtajuusvuoroilla unionin asiat edistyvät pääsääntöisesti paremmin kuin suurten. Pienten on helpompi toimia välittäjinä suurten välisissä kiistoissa.

Rajansa kuitenkin palveluhalussakin. Vaikka ohjelma laaditaan koko Suomeksi yhdessä Itävallan kanssa, Suomella pitää olla rohkeutta ajaa myös itse tärkeiksi kokemiaan asioita. Nykyisellä hengellä varustettuna unionissa on turha odottaa, että joku muu maa tekisi sen esimerkiksi vastapalveluksena Suomelle.

Unionin edun ajaminen on jäänyt pienten maiden tehtäväksi, mutta pelkästään siihen rooliin ei Suomessa pidä tyytyä.”

Pätevän naispiispan aika tulee vielä

Savon Sanomat pohtii pääkirjoituksessaan Turun arkkihiippakunnan piispan vaalia. Vaikka toinen kierros on vielä käymättä, selvää on, että naista ei piispaksi valittu vielä.

”Nainen nousee Suomessa piispaksi vasta silloin, kun jonkun nais ehdokkaan edellytykset toimia piispan virassa arvioidaan muiden ehdokkaiden edellytyksiä paremmiksi. Sekin aika koittaa vielä. Pelkkiä ehdokkaiden sukupuolen tuijottaminen ei johda hyvään lopputulokseen.”